

פרשיית השבוע

הגזין להגות והסברה יהודית

וישלה

תשפ"ג

גיליון מס'

616

על השולחן

הרב אברהם ישראל פרידמן

מטבע הדברים אוחזת אותנו שפלות-ברך.

אנחנו ממלמלים: "הגדול, הגיבור והנורא".
"גומל חסדים טובים, וקונה הכל". ומתמלאים
שפלות מול בורא העולם ומקיימו בכל רגע. אנחנו
קולטים כמה אנחנו קטנים, כמה אנחנו תלויים
בחסדיו של הבורא יתברך וכמה אין לנו שום כח
אמתי משלנו ותלויים ועומדים אנו אך ורק ברחמי
עלינו כי לא כלו.

כך נראית אפוא תפילתו של יעקב אבינו; וכך
נראית תפילתם של אבותינו הקדושים: בהכנעה
ובביטול כל ישות עצמית. מתוך הבנה שאנחנו עפר
ואפר. כך ניגשים לתפילת העמידה.

3.

כה דיבר בקדשו קדוש ישראל הרה"ק הבת עין
זיע"א מאווריטש אודות תפילתו של יצחק אבינו
שיצא לשוח בשדה לפנות-ערב:

והנה יצחק מרמז על בחינת גבורות קדושות
כידוע. וזהו 'ויצא יצחק' - היינו כי יצא ח"ו שום
מידת הדין על העולם, העצה היעוצה לזה הוא
לשוח, פירוש לשוח הוא מלשון השתחויות, היינו
שיראה לו שיהיה לו בחינת שפלות וענווה באמת
לשוח את עצמו, ועל-ידי-זה נמתקו הגבורות ודינים

קטונותי.

כך הסביר בקדשו קדוש ישראל הרב
הקדוש הבת עין זיע את תפילתו של יצחק
אבינו עליו השלום

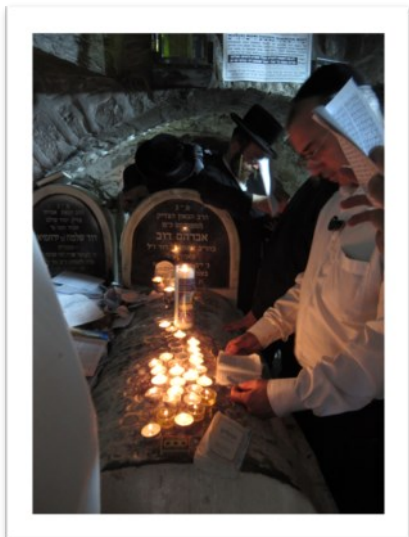
1.

... ויאמר יעקב אל-ה' אבי אברהם ואל-ה' אבי
יצחק ה' האמר אלי שוב לארצה ולמולדתך ואיטיבה
עמך: קטנתי מכל החסדים ומכל האמת אשר עשיתי
את עבדך (בראשית ל"ב, י"א)

הבה נתבונן יחד בצביון התפילה של האבות
הקדושים: "קטונתי מכל החסדים ומכל האמת,
אשר עשית את עבדך" - כעבד לפני ריבונו,
בהכנעה, עומד יעקב אבינו ומבקש הצלה. לפני
תפילתו הוא מקדים: "קטונתי מכל החסדים", הוא
מביע ענווה ושפלות מול הטוב האינסופי שמרעיף
על בורא כל עולמים.

2.

כשאנו עומדים להתפלל לפני ריבונא דעלמא -

קדוש ישראל הרה"ק הבת עין זיע"א מלמדנו
אפוא, כי בשעות מתוחות של דין וגבורות, בעידן
עמוס טרדות ותלאות כבעידנו, הדרך להמתיק את
הדינים היא באמצעות קניית מידת השפלות היפה,,
וכפי שהכביר בדיבוריו כי השפלות היא הדרך
להתקרב לעבודתו יתברך כיאות.

רחמנא דעני לעני ענינא: רחמנא דעני לתבירי
לפא ענינא: רחמנא דעני למפיכי ריחא ענינא: רחמנא
ענינא, רחמנא חוס, רחמנא פרק, רחמנא שזיב,
רחמנא רחם עלן השתא בעגלא ובזמן קריב (מתוך
ה'סליחות')

הפנקסו של החנך

דילחות הינוכיות אקטואליות

תכירו את הילדים

שלכם. [ב]

מתי נפעם אחרונה ישבנו עם הילד – נארבע עיניים – ודיברנו איתו ושמענו אותו אודות מה שקורה בחיידר: מי החברים שלו. האם הוא נהנה מהלימוד? מתי שמענו מהבת – איזה מורה אוהבת ועם איזה מורה קשה לה?

יצחק דוד פרידמן

לא-מזמן קראנו בפרשת-השבוע: "ויגדלו הנערים".." אין מי שיתיימר לבטא דעה בכלל על מעשי אבותינו - אבל לצטט מה שכתבו גדולים ממנו לכאורה אפשר, יש מאמר מפליא ומפורסם, מהגרש"ר הירש, בענין החינוך על יעקב ועשיו - בתורף הדברים מובא שם:

"הניגוד העמוק בין נכדי אברהם מקורו העיקרי היה - לא רק בתכונותיהם אלא גם בחינוכם הלקוי - תורה אחת וחינוך אחד העניקו לשניהם - ושכחו כלל גדול בחינוך - חנוך לנער על פי דרכו - יש לחנך את הנער בהתאם לדרכו המיוחדת לו בעתיד - ההולמת את התכונות והנטיות הרדומות בעמקי נפשו.

"המושיב את יעקב ועשיו על ספסל לימודים אחד ובאותם הרגלי חיים מובטח לו שאת האחד מהם הוא מקלקל... אילו העמיקו יצחק ורביקה לחדור לנפש עשיו, אילו הקדימו לשאול את עצמם היא יכולים גם האומץ הכח והגמישות הרדומים בנפש עשיו- היא יכולים כל אלו להטות שכם לעבודת ה', כי אז "הגיבור" שלעתיד לא היה הופך ל"גיבור ציד" אלא ל"גיבור לפני השם" באמת.." עד כאן לשונו. ראה שם בארוכה.

בשביל להגיע לתכונות נפשו של הילד - הדרך היחידה לכאורה היא פשוט להכיר אותו: ולהכיר

אותו מגיעים על ידי שקשורים אליו - יודעים ממה הוא נהנה, ממה לא וכו'.

תלמודא

מושג תלמודי אחד

"בנדרים הלך אחר לשון בני-אדם"

בשבוע שעבר הבאנו מעל בימה זו תמיהה עזה בגמרא במסכת נדרים דף ל, ב שם למדנו כי "הנודר מיושבי יבשה אסור ביורדי הים. ולא באלו ההולכים מעכו ליפו בלבד אלא אפילו במי שדרכו לפרש לים לתקופה ארוכה, הואיל וסופו ליבשה סליק". ובמאירי הסביר שדעתם של יורדי-הים נשואות תמיד ליבשה ולכן הינם בכלל "יושבי היבשה". וצריך ביאור הלא בנוסח המקובל הם בגדר "יורדי-הים" בהיות ושם נמצאים לפרקי-זמן ארוכים וממושכים ומדוע נכליל בלשונו על "יושבי היבשה" גם נדר על אלו רק בגלל ש"סופו ליבשה סליק".

וידידנו החוקר התורני הרה"ג רבי יחיאל גולדהבר שליט"א כתב לנו השבוע: "דברי המאירי, אכן מאירים, בכך שהוא סיבה והסבר: הואיל וכל מטרת ירידתו לים, הו כד לשבת אח"כ ביבשה בניחותא ולאכול מלחמו, א"כ כל מאווי ומחשבתו נתונה ומכוון - גם בהיותו יורד בים - ליבשה, וכמאמר הבעש"ט: מקום מחשבתו של אדם - שם הוא! וראה לדבר מחיות הים העולות ליבשה, נקראות חיות יבשה. והדברים מאירים ומשמחים". ברשותו נטעים ונוסיף עוד כי הדבר יכול להוות רמז גדול לעבודת ה' לאנשי ה'זבולון לחוף ימים' שאם דעתם כל העת נתונה אימתי ישבו ללימוד בבית-המדורש, הרי שהם בבחינת "יושבי אהלים". והבן.

אלא שהשבוע העלינו לדון בסוגיה נוספת הקשורה ליסוד המרכזי של "בנדרים הלך אחר לשון בני-אדם" (שלאור המתבאר לדעת הבבלי הוא יסוד מוסכם על כולם): בגמרא נדרים (כח, ב) למדנו אודות הנודר מחברו הנאה שמותר ללמדו מדרשים הלכות ואגדות, וברשב"א כתב שהנודר סתם הנאה לא מתכוון להנאות מצווה. אולם בר"ן הטעים: "שמצוות לאו ליהנות ניתנו". והוא תימה: שהגם שחז"ל חקקו לנו שמצוות לא נחשבות ל"הנאה" אולם מכל-מקום סוף-סוף האדם נהנה שמחכים בלימוד התורה ומתענג בלימודה, ומבחינת לשון בני-אדם אולי גם זה חשיב "הנאה". (ובפרט תלמיד לרבו שלעיתים מקבלים על זה שחר). ואל תאמר שהביאור הוא שהנאה רוחנית איננה ממשית ולכן איננה בגדר "הנאה", שהרי מצינו כי לדעת רבי אליעזר בן יעקב גם ויתור (כגון שימוש בדרך הפרטית) נחשב הנאה הגם שאין כאן הנאה ממשית ומוחשית.

והלום ראיתי בספר משנת יוסף שהביא לגבי הנודר שלא יישב בסוכה שאין אסור בישיבה סתם שאינה של מצווה, משום שבנדרים הלך אחר לשון בני-אדם וכנודרים על סוכה כוונתם למצווה ולא לישיבה סתם. וכן ראיתי מביאים מהרמב"ן. וראה עוד ספר מחנה אפרים סימן כ"ה מה שכתב בזה. ולכאורה גם ליפך אפשר שכוונת האדם שמדיר הנאה מחברו - היא להנאה גשמית. והבן.

כאמור, קל להביא את הילדים להסעה ולהושיב אותם על ספסל לימודים אחד.

אבל התוצאות לפעמים לא כ"כ קלות, לפעמים בסוף מחפשים את איש-המקצוע שיוכל לסייע...

עלינו לדובב את הילד, וכך נכיר אותו. לכל אחד הרי אופי שונה וממילא מענה ייחודי.

יש ילד שאפשר קצת להלחיץ בבוקר, ויש ילד שזה לא עובד, זה גורם לו לחצים ומתח, וייצא עצבני לסדר יום שלו. מה יקרה אם ניתן לו את המרווח קצת יותר?

הנפש שלו שווה מעט יותר מ'פתק האיחור' הלא נעים שלנו.

יש ילד שאוהב להתפלל בבית הכנסת, ויש ילד שלא. לא נצליח לחבר אותו על ידי שנכריח.

יש ילד שאוהב לסדר את החדר, ויש ילד שבשבילו זה ממש ייסורים.. אז אני לא אומר שתמיד תמיד לקבל את זה, אבל בהחלט אפשר פעם בכמה זמן להכיל את זה ולתת לו תפקיד אחר.

הראוני השבוע ר"ן נפלא. והוא נראה כמדובר למנצלי הזמן שבינינו, אלו ש'אין להם זמן לילדים'.

הגמ' בנדרים (לו:): כותבת, שלא היה 'חיידר' בשבת: "תינוקות לא קורין בתחילה בשבת". אחד הטעמים הוא "דיפנו אבהתהון דינוקי למצוותא דשבתא". ופירש הר"ן, שאבות התינוקות פונים למצוות שבת ומשתעשעין עם התינוקות ואם יקראו התינוקות לכתחילה יחושו האבות לביטולם! עד כאן.

מפליא.

אפילו לא נתנו לנו 'בחירה' בזה אם להשקיע זמן עם הילדים- ביטול חיידר - וזהו. חז"ל ידעו שאם יהיה חיידר בשבת, ותישאר לנו הבחירה בזה, אנחנו נשלח לחיידר ממצפון על ביטול התינוקות מהלימוד.

אז יש כבר אישור ממרן רבינו ניסים, על השתעשעות עם הילדים בשבת.

מה יותר טוב מילי שבתות החורף הארוכים לזמן איכות, זמן מושקע עם עולם נפלא של נשמות ילדינו.

כולנו טובים - ורוצים טוב. ורוצים נכון.

פרשת "ויגדלו הנערים" - היא אולי תזכורת לחורף הקרוב ליצירת קשר - עם הילד/ ילדה שלנו - ולהכין אותו כתכונות נפשו - לשליחות האלוהית שלו עלי-אדמות.

ולוואי ובעז"ה ונצליח.

אנשי העשה

סיפור יהודי לשלחן שבת

נותר

מייזן הרב מטשעבין זצ"ל (שני מימין)

הרב
לגור

בקומה העליונה של הבית במשך חצי שנה, שם שקד על תורתו בשלווה ובהשקט (לימים סיפר רבינו כי "חודשים אלו זכורים לו

לטובה, שכן שם למד בשקט - ללא כל טרדות - כפי שלא למד מעולם"), עד שהצליחו להשיג 'סרטיפיקט' לארץ הקודש.

וכל מעשי תקפות וגבורתו בתורתו ובמסירתה להמוני צמאים בכל קצווי-ארץ, יחד עם סיפור תלאות נדודיו - הלא המה כתובים עלי ספר 'שר התורה'. (מעובד קלות על-פי: ספר 'שר התורה', פרק ט').

מקל-הנדודים שנטל עימו מרן בעל ה'דובב מישרים' - ראה יבשות הרבה. הכל - כאמור - נכתב בספר דברי-הימים בפרוטרוט.

אולם יחד עם זאת, כשבטהרן הגדולה נהג-המונית מסלק את הנוסעים בזעם ומוריד אותם באמצע שום-מקום - שמתברר כמקום הנכון והמדויק - הרי שזה מעניק תחושה של 'חיוך משמיים'. 'צרי ולוט' עם ריח בשמים נעים גם כאשר אתה במצב ובמקום חשוך ואפל כמו 'מצרים'.

ללמדך אפוא, שאפילו בהסתרה - ואף בהסתרה שבתוך ההסתרה - בוודאי גם שם נמצא ה' יתברך...

הפתעה ברחובות איראן

... כאשר הגיעו לטהרן לא הצליח הנהג המקומי להבין מילה משפתם, ונסע איתם ברחבי העיר עד שנמקום מסוים פקעה סבלנותו והוא הורידם בפינת הרחוב

גולה אחר גולה גלה מרן שר התורה הרב מטשעבין זצ"ל, עד שהגיע אל ארץ הקודש - אליה ערג כל הימים.

לאחר ששני בניו הגאונים ומשפחתו הענפה נהרגו בימי גיא-צלמוות, גלה לבוכרה, שם שהה כמה שנים בתנאים מרים.

לא נכביר בסיפור התלאה הארוך, נזכיר יריעה אחת מספר דברי-הימים זה:

אחר שהצליח לעזוב את בוכרה, עבר לאיראן, דרכה תעתד להגיע לארץ הקודש.

אחרי שעבר את כל הגבולות בסייעתא דשמיא מופלאה שליוותה אותו - הגיע לאיראן.

למרות שידע כי בטהרן הבירה מתגורר העסקן הרה"ח רבי יצחק מאיר לוי, שסייע לרבים, לא ידע לאתר את מקום מגוריו ואם בכלל יצליח לתקשר עימו לאחר שלא ידע מילה בשפת הפרסית המדוברת במקום.

אמנם בדרך פגש ביהודי מקומי שנתן בידו את כתובתה של משפחת אריה שאבי - חבר פרלמנט באיראן - היה יהודי בעל לב חם ובעל חסד נפלא, בהפטירו כי הוא כנראה יישמח לסייע לו ואף לארחו כדת.

והנה, כאשר הגיעו לטהרן לא הצליח הנהג המקומי להבין מילה משפתם, ונסע איתם ברחבי העיר עד שבמקום מסוים פקעה סבלנותו והוא הורידם שם.

וכשהחלו לבדיוק היכן נמצאים, מה הייתה הרבה השתוממותם כשגילו שהרכב עצר בדיוק בפתח בית משפחת אריה..

ואכן, בני-המשפחה הזמינו אותם בחפץ-לב לביתם המפואר שם אירחום בכבוד גדול. חרף העובדה שהמארחים לא דיברו אלא בשפת הפרסית, דיברו עם האורחים בלשון-הקודש רצוצה..

לימים הצליח הרב מטשעבין ליצור קשר עם העסקן הרב לוי שאף הגיע לפגשו. עם זאת הרב נשאר להתגורר שם בשל האוויר הצח שהיה במקום ההררי, דבר שהיה נדרש לו לשם בריאותו.

לתשומת-ליבכם!

מהדורת הדפוס מצומצמת! ניתן לקבל את

הגיליון למייל ללא תמורה בשליחת דוא"ל

לכתובת: abyisrael@gmail.com

להדליק את נר האמונה בבית:

מלאים טרדות ודאגות?

הספר הזה יחזיר לכם ב"ה
את הרוגע והשלווה לחיים

על הניסים ועל הנפלאות:

בדור רווי ניסיונות וקשיים, טרדות ודאגות, הספר החדש

"בוודאי גם שם"

מסמך אמונה מעצים עם 70 סיפורי השגחה אישיים

ומפתיעים מציקלוננו של סופר הנשמה הנודע

הרב אברהם ישראל פרידמן

הוא פשוט ספר חובה בכל בית

כדי לחיות חיים שלווים ורגועים יותר.

רב
מכר!

לפרטים על נקודות-המכירה ברחבי הארץ ולרכישה - המו"ל: מכון "בלבבי":

פלא': 0504116867 דוא"ל: abyisrael@gmail.com

לא ניתן להשיג בחנויות הספרים כלל

עדיין ניתן לרכוש את הסדרה החינוכית המבוקשת 'דרכו' וכן את הספר 'פרשת דרכים' בליווי איורים, בהוצאת המכון